

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETƆ JE ABLƆDEVINYENYE NƆU KPEDODZINYA

KPƆKPLƆYIDEME

Esi woƆe dzeƆi kƆtƆe be, amegbetƆwo kƆtƆa fe gomekpƆkpƆ sƆsƆe, anye gƆmedƆokpe na amegbetƆfomea fe ablƆdemenƆnƆ, nuteƆewƆwƆ kple nƆti fa fa le xexeamƆ ta la.

Esi eme va kƆ fƆa be, ablƆdevinyenye si nye amegbetƆ ƆesiƆde tƆ la nƆ mabumabu akpƆ gbƆe wƆtso be hlƆnuwƆwƆ Ɔe amegbetƆfomea nƆ va bƆ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre Ɔe nuwƆna vloƆe sia nƆti ale woƆe adzagbe heƆoe kplikpaa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetƆ nanƆ agbe le ablƆde me, aƆe eƆe didi agblƆ faa vƆvƆ manƆmee, asubƆ nusi dzi wƆxƆ se, avo tso nƆdzidodoname si me eye hiƆkame maganye agbenƆnƆ fe afƆklinu na ame hahoawo o nƆti la,

Esi woƆo kpe edzi be, ehiƆa be se nadzƆ AmegbetƆ fe AblƆdevinyenye nƆu KpeƆodzinya la nƆ, be ametetedeto kple funyafunyawƆwƆ ame magawƆe be ame aƆeke naye eƆokui ta Ɔli gei la to aglƆdzedze me o nƆti la,

Esi wohiƆa vevie be woado dukƆ kple dukƆwo dome kadodo Ɔe nƆgƆ le xexemedukƆwo kƆtƆa dome ta la,

Esi Xexeme DukƆ JoƆuawo Ɔe adzagbe le woƆe DoƆo si te wode asie la me be, to AmegbetƆ fe ablƆdevinyenye nƆu KpeƆodzinya me la, amegbetƆ ƆesiƆde, eƆanye nyƆnu alo nƆtsu o, fe gomekpƆkpƆ sƆ eye wokpƆ mƆ be to esia me la, hadomegbenƆnƆ azƆ Ɔe nƆgƆ, ablƆde asu amesiamƆ si wu tsƆa eye agbenƆnƆ nadze edzi nyuie na amesiamƆ wu tsƆa ta la,

Esi dukƆ siwo kƆtƆa da asi Ɔe KpeƆodzinya dzi la Ɔe adzagbe be yewoakpƆ egbƆ be amesiamƆ de bubu KpeƆodzinya la kple amewo fe ablƆdemenƆnƆ bliboe nƆu kpakple nkulƆle Ɔe ƆoƆo la nƆti to ƆekawƆwƆ me kple Xexeme DukƆ JoƆuawo la,

Esi eme kƆ fƆa be gomekpƆkpƆ kple AblƆdemenƆnƆ gƆmesese tsitotsito nye nu vevitƆ wu, hena takpƆkpƆ na adzagbede Ɔe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKƆ JOƆUAWO FE TAKPEKPEGƆ LE GBEƆƆ DEM:

AmegbetƆwo fe AblƆdevinyenye nƆu KpeƆodzinya sia be, enye ƆoƆo si dzi mieda asi Ɔo na amewo kƆtƆa le xexeamƆ godoo. Miele mƆkpƆkpƆ me be amesiamƆ kple xexeamƆ habƆbƆ ƆesiƆde le afisiafi azƆ Ɔe KpeƆodzinya sia nu. Woakakae Ɔe xexeamƆ kƆtƆa to efiafia kple emedede na amewo me. Esia awƆe be amewo nase KpeƆodzinya la gƆme eye woaxƆe, awƆ Ɔe edzi be, agbenƆnƆ natsƆ aƆo nyuie le DukƆ siwo le Xexeme DukƆ JoƆuawo fe HabƆbƆ me la me. WokpƆ mƆ be woakaka KpeƆodzinya la Ɔe XƆdeasinyigba siwo dzi dƆm dukƆ aƆewo le la hƆ me hena dzidzedzekpƆkpƆ.

KPEDODZINYA DODO 1

Wodzi amegbetƆwo kƆtƆa ablƆdeviwoƆe eye wodzena bubu kple gomekpƆkpƆ sƆsƆe. Susu kple dzitsinya le wo dometƆ ƆesiƆde si eyata wodze be woanƆ anyi le ƆekawƆwƆ blibo me.

KPEDODZINYA DODO 2-LIA

Ele be amesiamƆ nakpƆ gome le ablƆdevinyenye fe ƆoƆo siwo kƆtƆa le KpeƆodzinya la me me. WoawƆ ƆoƆo siawo dzi vovotodeameme manƆmetƆe Ɔe eƆe dzotsofe, nƆtigbalƆ fe amadede, nƆtsu alo nyƆnyuƆenye,

gbegbagblɔ, xɔsehɛmɛnɔnɔ, dunyahɛhɛmɛnɔnɔ, amɛ fɛ susu fɛ vovototo, dɛvinyɛnyɛ alo dɔfɛ tɔxɛ aɔɔkɛ ta o.

Gawu la, vovotodeamɛmɛ madzɛ lɛ amɛ aɔɔkɛ fɛ dunyahɛnyawo alo eɛ dukɔa fɛ kadodo kplɛ dukɔ bubuwo mɛ o. Nɛnɛma kɛ amɛ la fɛ dukɔ si mɛ wɔtso la dɛanyɛ dukɔ nɔ-ɛdɔkui si o, ɛdɛanyɛ xɔdɛasi dukɔ alo dukɔ manɔdɔkui si o, vovotodeamɛmɛ nuwɔna aɔɔkɛ mayi ɛdzi ku dɛ ɛɲu o.

KPEDODZINYA DODO 3-LIA

Elɛ bɛ amɛsiamɛ nanɔ agbɛ lɛablɔdɛ kplɛ dɛdienɔnɔ mɛ.

KPEDODZINYA DODO 4-LIA

Womatsɔ amɛ aɔɔkɛ awɔ kluvie alo aɔdɛ awɔbaɛ o, woatsi kluvinyɛnyɛ kplɛ kluvisisatsa nu gbidii lɛ mɔ vovovoawo nu.

KPEDODZINYA DODO 5-LIA

Womawɔ funyafunya amɛ, asɛ tame lɛ ɛɲu, awɔ hlɔnu aɔɔkɛ dɛ ɛɲu, aɛ to nɛ ahaɔi gbɔɛ o.

KPEDODZINYA DODO 6-LIA

Woade bubu amɛsiamɛ ɲu lɛ afisiafi abɛ amɛgbɛtɔ ɛnɛ lɛ sɛ la nu.

KPEDODZINYA DODO 7-LIA

Amewo katã sɔ lɛ sɛ la dziwɔwɔ mɛ ɛyɛ wo katã akpɔ gome lɛ sɛ la fɛ wo taviɔli mɛ vovototomanɔmɛɛ.

KPEDODZINYA DODO 8-LIA

Gomekpɔkpɔ lɛ amɛsiamɛ si lɛ dukɔa fɛ vɔnudrɔ̃fɛwɛ hɛna dɔdɔdɔwɔwɔ siwo ku dɛ eɛ ablɔdɛvinyɛnyɛ fɛ kuxiwo ɲu abɛ alesi wole dukplɔsɛ la mɛ ɛnɛ.

KPEDODZINYA DODO 9-LIA

Womalɛ amɛ aɔɔkɛ akpasesɛtɔɛ, azi ɛdzi dɛ gaxɔmɛ, alo anyɛ lɛ dukɔa mɛ dɛ adzɛmadzɛ dzi o.

KPEDODZINYA DODO 10-LIA

Gomekpɔkpɔ sɔsɔɛ lɛ amɛsiamɛ si ɲu wotsɔ nya dɔ hekplɛ yi dukɔa fɛ vɔnudrɔ̃fɛ, afisi vɔnudrɔ̃la adodɔɛ siwo matso afia ɲkunɔ o la, nade to eɛ nyawo mɛ ku dɛ eɛ gomekpɔkpɔ, eɛ dɔdɛasiwo kplɛ hlɔnya dɛsiaɔɔ fomevi si woatsɔ dɛ ɛɲu la mɛ nɛ.

KPEDODZINYA DODO 11-LIA

1. Womabu amɛ aɔɔkɛ agɔdzɛlaɛ lɛ wɔna aɔɔ si to nuɔɔɔɔi mɛ nɛ la ta lɛ eɛ dukɔ mɛ alo dukɔ bubuwo fɛ sɛ nu nɛnyɛ bɛ sɛ ma mɛnɔ anyi lɛ amɛa fɛ vodadawɔxi o.

2. Womabu amɛ aɔɔkɛ agɔdzɛlaɛ dɛ nuwɔna aɔɔ si mɛlɛ dukɔa alo gbetadukɔ aɔɔkɛ fɛ seawo mɛ lɛ xeyixi si mɛ nya la dzɔ o. Nɛnɛma kɛ womana tohehɛ aɔɔkɛ si kɔ wu esi sɔ kplɛ amɛa fɛ vodada lɛ xemaxi mɛ o.

KPEDODZINYA DODO 12-LIA

Amɛ aɔɔkɛ mekpɔ mɔ atɔsɔ sɛsɛ ade nu amɛ bubu fɛ adzamegbɛnɔnya, eɛ fomenya, alo afɛmegbɛnɔnya mɛ o. Amɛ aɔɔkɛ mekpɔ mɔ ato mɔ aɔɔkɛ dzi anyɛ nu tso amɛ aɔɔ kplɛ amɛ bubuwo dome kadodonyawo ɲuti o.

Nenema ke ame aḑeke mekpɔ mɔ afo ɔi ame bubu ŋkɔ alo agblẽ enu o. Se la ɔe mɔ be ame aḑe si ŋu woaḑe afo sia fomevi ɔo la, nauli eḑokui ta faa se la ŋudɔwɔwɔ me.

KPEDODZINYA DODO 13-LIA

1. Amesiamе kpɔ mɔ aḑi tsa ayi dukɔ ɔesiaḑe me, anɔ afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso dukɔ si me ye le la fe lifowo o.

2. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si be woadzo le e fe dukɔ alo dukɔ bubu me eye woate ŋu atrɔ gbɔ va e fe dukɔ me.

KPEDODZINYA DODO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si, si ava yi dukɔ bubu me la si be woakpɔ sitsofe.

2. Womagbe sitsofemɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim ɔe vodada siwo meku ɔe dunyahenyawo ŋu alo esiwo tsi tre ɔe Xexeme Dukɔfofuawo fe ɔoḑowo ŋu o.

KPEDODZINYA DODO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiamе si.

2. Womatsɔ akpasesẽ axɔ dukɔmevinyenye le ame aḑeke si o, eye womaxe mɔ na ame aḑeke si di be yeatra azu dukɔ bubu me tɔ la o.

KPEDODZINYA DODO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na ŋutsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate ŋu aḑe srẽ la si be woaḑe amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woaḑe wo nɔewo. Nenema ke woagate ŋu agbe wo nɔewo hã faa.

2. Womazi srẽḑeḑe ɔe ame aḑeke dzi o. Ele be srẽḑeḑe la nanye srẽḑela eveawo fe didi.

3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gɔmedɔkpe na amegbetɔfomea, eyata enye dukɔ ɔesiaḑe fe dɔdeasi be woakpɔ fome ɔesiaḑe fe dedienɔnɔ fe nyawo gbɔ.

KPEDODZINYA DODO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nunɔamesi ate ŋu anɔ ame ɔeka si eye woagae ŋu anɔ ame ma kple ame bubuwo si ɔe du.

2. Womatsɔ akpasesẽ axɔ ame aḑeke fe nunɔamesi si le esi la o.

KPEDODZINYA DODO 18-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le eḑokui si le ablɔḑe me, awɔ e fe dzitsinya ŋudɔ abe alesi wòlẽ ene eye wòasubɔ le mɔ si dze enu la nu. Ablɔḑemɔnu sia gɔmee nye be ame aḑe ate ŋu agbe nu ɔa tso e fe xɔse gbɔ eye wòagasubɔ nu bubu si wòlẽ faa. Nenema ke wòkpɔ mɔ anɔ eḑokui si ko alo abɔ ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔna la ŋuti le adzame alo gaglãgbe to mɔ ɔesiaḑe nu mɔxexe manɔmee.

KPEDODZINYA DODO 19-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le eḑokui si eye wòaḑe e fe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia lɔ susuwɔwɔ le ame ɔokui si le ablɔḑe me ɔe eme. Esia gɔmee nye be ame aḑeke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesi wòana nyanya ame bubuwo hekpe

de susu siwo do go tso nyagbefāde de desia de fomevi me kaka me. Le wāna siawo me la, li fowo kura gō hā manye mǎxenu o.

KPEDODZINYA DODO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablāde mǎnukpǎkpǎ, li na amesiame.
2. Womazi ame ādeke dzi be woanǎ habǎbǎ āde me o.

KPEDODZINYA DODO 21-LIA

1. Gomekpǎkpǎ le dukǎmevi de desia de si le efe dukǎ fe dziɖuɖunyawo me. Ate ɲu anye eya ɲutǎ alo ametiatia āɖo wo te fe le akādada me.
2. Mǎnukpǎkpǎ li na dukǎmevi de desia de sǎsǎe be woakpǎ gome le kpekpedeɲu siwo keɲ dziɖuɖu nana dukǎmeviwo katā la xǎxǎ me.
3. Dziɖuɖu de desia de fe ɲusē fe sǎti le efe dukǎmeviwo sime. Woadē ɲusē sia afia le xeyixi tǎxǎwo dzi to ametiakādada siwo wowāna le ɖoɖo nyui me. Le akādada siawo me la, dukǎmevi siwo katā dze ada akǎ la, ade nu āɖaka me le adzame alo to akādada mǎnu bubu āde si dzi woda asi ɖo ɲudǎwǎwo me.

KPEDODZINYA DODO 22-LIA

Hadomegbenǎnǎ kple dedienǎnǎ fe gomekpǎkpǎ li na dukǎmevi de desia de. Ehiā be dukǎmevi de desia de nakpǎ esia ade dzesii kǎtǎe to nunyanya tso efe dukǎ la fe ɖekawǎwǎ kadodo kple gbetadukǎwo ɲuti. Nenema ke wogahiā hā be wǎanya nu tso kpekpedeɲu siwo efe dukǎ la xǎna tso dukǎ bubuwo gbǎ le ga, hadomegbenǎnya kple dekanunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɖo si le vevie ɲutǎ la ɲuti.

KPEDODZINYA DODO 23-LIA

1. Dǎwǎwǎ fe mǎnukpǎkpǎ li na amesiame faa. Amesiame atia dǎwǎna si nyo nǎ la. Ati efe dǎwǎwǎ fe dzidzemekpǎkpǎ yome eye wǎabli amemaxǎmaxǎ de dǎ me ta vevie.
2. Fetu ɖeka fomeviwo xǎxǎ de dǎwǎna ɖeka fomevi ta le afisiafi, fe mǎnukpǎkpǎ li na amesiame, vovototomanǎmee.
3. Fetu nyui xǎxǎ fe mǎnukpǎkpǎ li na amesiame. Esia awǎe be dǎwǎla la nate ɲu akpǎ eya ɲutǎ, srǎa kple viawo dzi dzidzemetǎe abe alesi wodze amegbetǎ be wǎano agbe ɲudzedzekpǎtǎe la ene. Eye ne ehiā kura hā la woado albe abe hadomegbenǎnǎ fe viɖe ene.
4. Amesiame kpǎ mǎ āɖo dǎwǎlawo fe habǎbǎ anyi alo age de de desia de si woɖo anyi xoxo la me de efe dzidzemekpǎkpǎ mǎnuwo taviɔli ta.

KPEDODZINYA DODO 24-LIA

Mǎnukpǎkpǎ li na amesiame si nye dziɖuɖudǎwǎla be woana gbǎɖemee to mǎkeke nanae me le xeyixi tǎxǎ āɖewo dzi gake woaxe fetu dedi nǎ. Womāde ga ādeke le efe fetu la me de xeyixi siwo me menǎ dǎ me la ta o.

KPEDODZINYA DODO 25-LIA

1. Agbenǎnǎ dzidzemetǎe fe mǎnukpǎkpǎ li na amesiame bena efe lǎme nanǎ sesie, eya ɲutǎ, srǎa kple viawo nanǎ dedie to nuɖuɖu, nutata, xǎtutu, atikenya, kple kpekpedeɲunana bubu fomevi siwo hiā le hadomegbenǎnǎ me la xǎxǎ me. Ne dǎwǎna mele ame āde si o la, mǎnukpǎkpǎ li nǎ be ne edze dǎ alo zu wǎameto, srǎa ku alo wotsi heku amegǎ alo nyagǎ loo alo afǎku āde dza de edzi si awǎe be magate ɲu awǎ naneke le eɖokui si o hā la, woakpǎ kpekpedeɲu.

2. Ele be woatsɔ beléle tɔxɛ na vinɔwo kple ɖeviwo eye woana kpekpeɖeɖu wo. Ele be woakpɔ ɖevi siwo dzilawo ɖe wo nɛwo ɖe ɖoɖonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meɖe wo nɛwo ɖe ɖoɖo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɛmee.

KPEDODZINYA DODO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wɔaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gamedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gamedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nanɔ anyi na hehexɔxɔ le aɖanudɔwo kple dɔwɔna tɔxewo me. Le sukukɔkɔwo dede gome la, woɔɖe mɔ na amesiwo ɲu ɲutete le la be woage ɖe hehexɔfe siawo.

2. Ele be hehenana amewo fe taɖodzɔnu nanye be woatu amegbetɔ ɖesiaɖe ɖo hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔfomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe ablɔɖemenɔnɔ fe gamedɔkpe nakpɔ ɲɔyi to bubudede gamedɔkpe sia ɲu me. Esia ahe nugɔmesese, dzidodo kple xɔlɔwɔwɔ ade dukɔwo, gbeɖɔgbɔlɔwo kple xɔseha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ Jofuawo fe Habɔbɔ fe nuwɔnawo nahe ɲutifafa va xexeamе godoo.

3. Dzilawo kpɔ mɔ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEDODZINYA DODO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na amesiame. Esia gɔmee nye bena, mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be woakpɔ gome le viɖe siwo hã dona tso dzadzɔmenuwo ɲuti nunya kple aɖanudɔwɔnawo me.

2. Mɔnukpɔkpɔ li be woavli ame aɖe fe nutovɛ ta to se ɲudɔwɔwɔ me. Nutovɛ sia ate ɲu anye aɖalɛɲɔɲɔ, hakpakpa alo aɖaɲu nu bubu ɖesiaɖe fomevi si nye ame la fe asinudɔwɔwɔ si ɲuti tɔnyenye le nɛ.

KPEDODZINYA DODO 28-LIA

Gomekpɔkpɔ li na amesiame be wɔanɔ efe dukɔ me habɔbɔwo alo dutahabɔbɔ siwo me amewo fe mɔnukpɔkpɔwo kple ablɔɖevinyenye fe nyati siwo dzi mɛtɔ asii le Kpeɖodzɔnɔ sia me la xɔ anyɔnɔ ɖo blibo.

KPEDODZINYA DODO 29-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔ me ɲɔyiɖɔwɔ wɔwɔ mekpɔ dukɔmevi ɖesiaɖe fe ɲkume le afisi efe ablɔɖevinyenye kple amegbetɔnyenye blibo le bɔbɔe le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔnukpɔkpɔ kple ablɔɖevinyenye ɲuti dɔwɔwɔwɔ me la, wɔanye amesi awɔ ɖe ɖoɖo siwo dzaa dzi sea da asi ɖo la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔkpɔwo kple ablɔɖemenɔnɔ si hea agbe nyui nɔnɔ, tomedafa kple dzidzeme sɔ gbo fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔsɔminasɛ fe wɔnawo fo ke ɖe to nyuie le.

3. Mele be woawɔ mɔnukpɔkpɔ kple ablɔɖevinyenye ɲuti dɔ le mɔnu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ Jofuawo fe taɖodzɔnuwo kple didiwo gbo o.

KPEDODZINYA DODO 30-LIA

Mele be ame aɖeke naɖe naneke si le Kpeɖodzɔnɔ sia me la gɔme abe dukɔ ɖeka aɖe koɲ tɔ wɔnye ene o. Medze be ameha alo ame ɖeka aɖeke natsɛ abe mɔnukpɔkpɔ ene awɔ wɔna aɖe alo aɖe afɔ aɖe si agblɛ nu le gomekpɔkpɔ kple ablɔɖemɔnu siwo woxlɛ fia le Kpeɖodzɔnɔ sia me la ɲuti o.